नेपाल राष्ट्र बैंक समाचार

वर्ष ३९ | अंक १२ | नेपाल राष्ट्र बैंक समाचार | भदौ २०७२ | अगस्ट-सेप्टेम्बर २०१५

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीति सार्वजनिक

पुनर्निर्माण र वित्तीय क्षेत्र स्थायित्व मुख्य लक्ष्य

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले चालू आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीति साउन ७ गते सार्वजनिक गर्नुभयो । गभर्नर डा. नेपालले केन्द्रीय बैंकको नेतृत्व सम्हाल्नुभएपछि पहिलो पटक आएको यो मौद्रिक नीति गत वैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण तथा वित्तीय क्षेत्र स्थायित्वमा केन्द्रित रहेको छ । माग प्रेरित मुद्रास्फीति नियन्त्रण तथा वित्तीय पहुँच अभिवृद्धिलाई समेत ध्यान दिई यो मौद्रिक नीति तयार गरिएको कुरा गभर्नर डा. नेपालले सो अवसरमा उल्लेख गर्नुभएको थियो ।

मौद्रिक नीतिमा आर्थिक तथा मौद्रिक लक्ष्य

यस आर्थिक वर्षमा उपभोक्ता मुद्रास्फीति दरलाई ८.५ प्रतिशतभित्र कायम राखिनुका साथै कम्तीमा ८ महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न पर्याप्त हुने विदेशी विनिमय सञ्चिति कायम गर्ने र ६.० प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सहयोग पुग्नेगरी आवश्यक मौद्रिक व्यवस्थापन गरिने मौद्रिक नीतिमा उल्लेख गरिएको छ । यसै गरी विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदरलाई १८.० प्रतिशत रहने र निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा २० प्रतिशतले वृद्धि

हुने प्रक्षेपण गरिएको छ । कर्जालाई सकेसम्म उत्पादनशील क्षेत्रतर्फ प्रवाह गर्न अभिप्रेरित गरिने उल्लेख छ ।

पुनःनिर्माण तथा पुनर्स्थापनाका लागि कर्जाको विस्तारमा सहयोग पुगोस् भन्ने अभिप्रायले अधिक तरलताको पूर्वानुमान रहँदा समेत मौद्रिक नीतिमा अनिवार्य नगद अनुपातलाई यथावत् अर्थात् "क", "ख" र "ग" वर्गका लागि क्रमशः ६, ५ र ४ राखिएको छ भने वैधानिक वैधानिक तरलता अनुपातलाई पनि यथावत् राखिएको छ । बैंकदरलाई १ प्रतिशत विन्दुले घटाई ७ प्रतिशत कायम गरिएको छ भने बैंकदरमा प्रदान गरिने स्थायी तरलता सुविधा कायमै राखिएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले भूकम्प पीडितहरुलाई घर निर्माणका लागि काठमाडौं उपत्यकामा रु. २५ लाखसम्म र उपत्यका बाहिर रु. १५ लाखसम्मको कर्जा २ प्रतिशतसम्मको ब्याजदरमा उपलब्ध गराउने र त्यस्ता बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई शून्य ब्याजदरमा पुनरकर्जा प्रदान गर्ने व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइने उल्लेख छ ।

यस मौद्रिक नीतिमा उच्च गरिबी रहेका तोकिएका १० जिल्लाहरु तथा गरिबीको गहनता तुलनात्मक रुपमा बढी भएका दक्षिणी सीमावर्ती ११४ वटा गाउँ विकास समिति र ४ वटा नगरपालिकाहरुमा कृषि तथा साना व्यवसायमा आधारित आयमूलक क्रियाकलापलाई प्रोत्साहित गर्न बैंक तथा वित्तीय

afßL $ k]hdf

डेपुटी गभर्नर अधिकारी न्युजिल्याण्डमा

डेपुटी गभर्नर महा प्रसाद अधिकारी जुलाई १३ देखि १७ सम्म न्युजिल्याण्डको राजधानी अकल्याण्डमा भएको Asia Pacific Group on Money Laundering (APG) को अठारौं वार्षिक सभामा सहभागी हुनुभयो ।

नेपाल लगायत ४१ सदस्य राष्ट्र, २३ पर्यवेक्षक मुलुक तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाका प्रतिनिधिहरुको उपस्थिति रहेको सो सभामा डेपुटी गभर्नर अधिकारीले APG Typology Workshop 2015 सञ्चालन गर्न नेपाल तयार रहेको जानकारी दिनुभयो । डेपुटी गभर्नर अधिकारीले सोही अवसरमा आपसी चासो र आवश्यकताका सम्बन्धमा विभिन्न मुलुक, दातृ निकाय लगायत दक्षिण एसियाली मुलुकहरुका प्रतिनिधिहरुसँग छुट्टाछुट्टै बैठक तथा छलफल पनि गर्नुभयो ।

सन् २०१५ नोभेम्बरमा नेपालमा आयोजना हुने APG Typology Workshop 2015 मा विभिन्न मुलुक र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाका करिब ३०० प्रतिनिधिहरुको उपस्थिति हुने अपेक्षा गरिएको छ । डेपुटी गभर्नर अधिकारी उक्त कार्यक्रम आयोजक समितिको संयोजक समेत हुनुहुन्छ ।

उक्त सभामा भाग लिन गएको नेपाली प्रतिनिधि मण्डलमा डेपुटी गभर्नर अधिकारी लगायत अर्थ मन्त्रालयका सहसचिव सूर्यप्रसाद आचार्य, कानुन मन्त्रालयका सहसचिव टेकप्रसाद ढुङ्गाना र वित्तीय जानकारी एकाइका सहायक निर्देशक राजेशकुमार सुवेदी हुनुहुन्थ्यो ।

कर्मचारी सेवा विनियमावली संशोधन

नेपाल राष्ट्र बैंक कर्मचारी सेवा विनियमावली, २०६८ मा दोस्रो संशोधन भएको छ। साउन १३ गतेदेखि लागु हुने गरी भएको यो संशोधनले विदेशको डिभि, पिआर, ग्रिनकार्ड लगायतका स्थायी आवासीय अनुमतिपत्र लिएका कर्मचारीहरुका सम्बन्धमा विभिन्न व्यवस्था गरेको छ।

संशोधित विनियमावली अनुसार कर्मचारीले विदेशको स्थायी आवासीय अनुमतिपत्र लिन नहुने र त्यस्तो अनुमतिपत्र पाउनका लागि निवेदन पनि दिन नपाइने भएको छ। स्थायी आवासीय अनुमतिपत्र लिइसकेका वा निवेदन दिइसकेकाहरुलाई स्वयं घोषणा गरी विवरण पेस गर्न विनियमावली लागु भएको मितिबाट तीस दिनको समय दिइएको छ।

स्थायी आवासीय अनुमतिपत्र लिएको वा निवेदन दिएको स्वीकार गरी साठी दिनभित्र सो अनुमतिपत्र त्याग गरेको वा निवेदन रद्द गर्न अनुरोध गरेको लिखित प्रमाण पेस गरेमा त्यस्ता कर्मचारीलाई सजाय नहुने तर सो नगरेमा अवकाश कोषको रकम बाहेक अन्य कुनै सुविधा नपाउने गरी अवकाश दिइने प्रावधान पनि विनियमावलीमा थप गरिएको छ।

सुनको आयात कोटामा परिवर्तन

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागले सुन आयात तथा बिक्री वितरण कार्यविधि, २०६८ मा संशोधन गर्दै असोज मसान्तसम्मका लागि आयात गर्न सकिने सुनको दैनिक परिमाण १५ किलोग्रामबाट बढाएर २० किलोग्राम बनाएको छ।

नगद सम्बन्धी कार्यको सीमामा परिमार्जन

नोट गन्ने, सर्टिङ गर्ने र भेरिफिकेसन गर्ने व्यवस्थामा परिवर्तन गरिएको छ।

परिवर्तित व्यवस्था अनुसार साउन १ गतेदेखि प्रति कर्मचारी हातले (मेसिन प्रयोग नगरी) कार्य गर्दा रु. ५०० र रु. १००० दरको २० बण्डल र सोभन्दा सानो दरको ३० बण्डल नोट गन्नुपर्ने भएको छ। यसैगरी रु. ५०० र रु. १००० दरको १० बण्डल र सोभन्दा सानो दरको १२ बण्डल नोट सर्टिङ र भेरिफिकेसन गर्नुपर्ने भएको छ भने कटिङ गरेका नोटहरु २० बण्डल गन्नुपर्ने गरिएको छ। मेसिन प्रयोग गरी कार्य गर्दा फ्रेस नोट ६० बण्डल गन्नुपर्ने र पुरानो नोट भएमा रु. ५०० र रु. १००० दरको ३५ बण्डल र सोभन्दा सानो दरको ४० बण्डल नोट गन्नुपर्ने व्यवस्था पनि सो व्यवस्थाले गरेको छ।

रजिष्ट्रेसन र पूर्वसञ्चालन खर्च लगानीमा गणना हुने

नेपालमा शतप्रतिशत लगानीमा व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने विदेशी लगानीकर्ताले संस्था दर्ता गर्न कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने रजिष्ट्रेसन शुल्क तथा पूर्वसञ्चालन खर्चको लागि कम्पनीको चुक्ता पुँजीको एक प्रतिशतसम्म लगानीकर्ता वा स्थानीय आधिकारिक प्रतिनिधि/एजेण्टको नाउँमा बैंकिङ प्रणाली मार्फत भित्र्याउन पाउने र त्यसमा संस्था दर्ता तथा विदेशी लगानी स्वीकृत भई लगानी भित्रिए पश्चात् लेखापरीक्षकबाट खर्च प्रमाणित गरिए बमोजिमको रकम विदेशी लगानी रकममा गणना हुने व्यवस्था गरिएको छ।

ड्राफ्ट/टिटीबाट गरिने भुक्तानी रकममा वृद्धि

भारत बाहेक तेस्रो मुलुकबाट गरिएको अमेरिकी डलर ४०००० वा सो बराबरसम्म सामानको आयातको भुक्तानी ड्राफ्ट/टिटीका माध्यमबाट गर्न पाइने भएको छ। उही Beneficiary लाई सात कार्यदिनको अन्तरालमा सो सीमाभन्दा बढी हुने गरी एउटै Applicant ले भुक्तानी पठाउन नपाइने र Beneficiary लाई भुक्तानी दिइ सकेपछि सो सामानको Shipment नहुँदै अर्को भुक्तानी पठाउन नपाइने व्यवस्था पनि गरिएको छ।

पुँजी बढाउनु पर्ने

चालु आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीतिमा उल्लेख भए अनुसार पुँजीगत आधार सुदृढ गरी दीर्घकालीन विकासका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत परिचालन गर्न तथा वित्तीय स्थायित्व प्रवर्द्धन गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले पूरा गर्नुपर्ने न्यूनतम चुक्ता पुँजीमा वृद्धि गरिएको छ।

वाणिज्य बैंकहरु (वर्ग क) को न्युनतम चुक्ता पुँजी रु. ८ अर्ब हुनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। विकास बैंक (वर्ग ख) तर्फ रु. २ अर्ब ५० करोड (राष्ट्रियस्तर), रु. १ अर्ब २० करोड (४-१० जिल्ला) र रु. ५० करोड (१-३ जिल्ला) हुनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ भने फाइनान्स कम्पनी (वर्ग ग) को न्युनतम चुक्ता पुँजी रु. ८० करोड (राष्ट्रियस्तर) र रु. ४० करोड (१-३ जिल्ला) कायम गरिएको छ।

२०७४ असार मसान्तभित्र उपर्युक्त बमोजिमको पुँजी नपुऱ्याएमा कारवाही हुने जनाउँदै बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई स्पष्ट कार्यतालिका सहितको पुँजी योजना पेस गर्न निर्देशन दिएको छ।

जमिन धितो राख्न पाइने

व्यावसायिक कृषि तथा पशुपालन, साना तथा मझौला व्यवसाय एवम् भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्रमा आयमूलक क्रियाकलापलाई प्रोत्साहित गर्न ऋणीको ऋण तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा बढीमा रु. १० लाखसम्मको कर्जा प्रवाह गर्दा मोटरबाटो नभएको खेतीयोग्य जमिनलाई पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले धितोको रुपमा स्वीकार गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ।

विपन्न वर्ग कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था

वाणिज्य बैंकहरुले आफ्नो कुल कर्जा सापट (विल्स खरिद तथा डिस्काउण्ट समेत) को न्युनतम ५ प्रतिशत, विकास बैंकहरुले ४.५ प्रतिशत र फाइनान्स कम्पनीहरुले ४.० प्रतिशत विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ।

अवधि थप

वित्तीय मध्यस्थताको कारोवार गर्न अनुमतिपत्रप्राप्त गैर सरकारी संस्थालाई घ वर्गको लघुवित्त वित्तीय संस्थामा परिणत हुनका लागि २०७२ पुस मसान्तसम्मका लागि समयावधि थप गरिएको छ।

पाँचौं पारिवारिक बजेट सर्वेक्षण आयोजना बन्द

पाँचौं पारिवारिक बजेट सर्वेक्षण आयोजना साउन १ गतेदेखि बन्द भएको छ। सो आयोजनाको कार्यालयमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई २ महिनासम्मको लागि अनुसन्धान विभाग अन्तर्गत नयाँ मूल्य सूचकांक निर्माण सम्बन्धी कार्य गर्ने गरी कामकाजमा खटाइएको जनशक्ति व्यवस्थापन विभागले जनाएको छ।

देशको वर्तमान आर्थिक स्थिति

(आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को वार्षिक तथ्याङ्कमा आधारित)

गार्हस्थ्य उत्पादन

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको प्रारम्भिक अनुमान अनुसार देशको यथार्थ कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ३.० प्रतिशत रहेको अनुमान छ। उत्पादकको मूल्यमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादन वृद्धिदर ३.४ प्रतिशत रहेको अनुमान छ। विपद्पछिको आवश्यकता आँकलन प्रतिवेदन अनुसार भूकम्पले अर्थतन्त्रमा करिब रु. ७०६ अर्बको क्षति पुऱ्याएको छ। यो क्षतिले कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा रु. ३६ अर्बको नोक्सानी पर्न गई समग्र आर्थिक वृद्धिदर करिब १.६ प्रतिशत बिन्दुले संकुचन भएको छ

भूकम्पको क्षतिको कारण आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा कम्तीमा २.५ प्रतिशतदेखि ३.० प्रतिशतसम्म गरिबी बढी करिब ७ लाख जनसंख्या गरीबीको रेखामुनि धकेलिने अनुमान छ। पुनर्निर्माणका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनमा दातृ निकायहरुबाट नेपाललाई पुनर्निर्माणको लागि कुल रु. ४४० अर्ब रकम सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता प्रकट भएको छ जसमध्ये रु. २२० अर्ब अनुदान र बाँकी रु. २२० अर्ब ऋण सहयोग रहेको छ।

वैदेशिक व्यापार र निर्यात-आयात मूल्य सूचकाङ्क

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा कुल वस्तु निर्यात ७.३ प्रतिशतले घट्न गई रु. ८५ अर्ब ३२ करोडमा सीमित भएको छ। कुल वस्तु आयात ८.४ प्रतिशतले बढेर रु. ७७४ अर्ब ६८ करोड पुगेको छ। कुल वस्तु व्यापार घाटा १०.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६८९ अर्ब ३७ करोड पुगेको छ। निर्यात-आयात अनुपात ११.० प्रतिशत रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित निर्यातको वार्षिक औसत एकाइ मूल्य सूचकाङ्क (Unit Value Index) ११.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। भन्सार तथ्याङ्कमा आधारित आयातको वार्षिक औसत एकाइ मूल्य सूचकाङ्क अघिल्लो वर्षको ८.६ प्रतिशत वृद्धिको विपरीत १.० प्रतिशतले कमी आएको छ। निर्यात-आयात मूल्य सूचकाङ्क अनुपात (Terms of Trade) समीक्षा वर्षमा १२.६ प्रतिशतले सुधार भएको देखिन्छ।

सेवा खाता, चालु खाता र समग्र शोधनान्तर स्थिति

समीक्षा वर्षमा सेवा क्षेत्रतर्फको आय १९.४ प्रतिशतले वृद्धि भई १४९ अर्ब २९ करोड पुगेको छ। कुल सेवा खर्च १६.८ प्रतिशतले बढ्न गएको छ। खुद सेवा खाता रु. २७ अर्ब ६२ करोडले बचतमा रहेको छ। चालू खाता रु. १०८ अर्ब ३२ करोडले बचतमा रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा शोधनान्तर स्थिति रु. १४४ अर्ब ८५ करोडले बचतमा रहेको छ। अमेरिकी डलरमा शोधनान्तर बचत १ अर्ब ४३ करोड डलर रहेको छ।

ट्रान्सफर तथा विप्रेषण आप्रवाह र वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व

खुद ट्रान्सफर आय समीक्षा वर्षमा १२.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७०९ अर्ब ९६ करोड रहेको छ। ट्रान्सफर अन्तर्गत रु. ५२ अर्ब ८६ करोड वैदेशिक अनुदान प्राप्त भएको छ। विप्रेषण आप्रवाह १३.६ प्रतिशतले बढी रु. ६१७ अर्ब २८ करोड पुगेको छ। अमेरिकी डलरमा विप्रेषण आय ११.९ प्रतिशतले वृद्धि भई ६ अर्ब १९ करोड डलर पुगेको छ। २०७२ असार मसान्तमा मुलुकको वैदेशिक सम्पत्ति रु. ८४७ अर्ब ६६ करोड तथा दायित्व रु. ४८७ अर्ब ३२ करोड रहेको छ। फलस्वरुप वैदेशिक सम्पत्ति र दायित्वको विवरण (International Investment Position) रु. ३६० अर्ब ३५ करोडले धनात्मक रहेको छ।

विदेशी विनिमय सञ्चिति र पर्याप्तता सूचक

नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहेको विदेशी विनिमय सञ्चिति २०७२ असार मसान्तमा रु. ७०२ अर्ब ८८ करोड पुगेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु (नेपाल राष्ट्र बैंक बाहेक) सँग रहेको विदेशी विनिमय सञ्चिति रु. १२१ अर्ब पुगेको छ। कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति रु. ८२३ अर्ब ८७ करोड पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को कुल आयातलाई आधार मान्दा विदेशी विनिमय सञ्चितिको विद्यमान स्तरले १३.० महिनाको वस्तु आयात र ११.२ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त रहने देखिन्छ।

सरकारी राजस्व र खर्च

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा नेपाल सरकारको राजस्व १३.८ प्रतिशतले वृद्धि भई ४०५ अर्ब ८५ करोड पुगेको छ। उक्त राजस्व वार्षिक बजेट लक्ष्य रु. ४२२ अर्ब ९० करोडको ९६.० प्रतिशत हुन आउँछ। राजस्व/कुल गार्हस्थ्य उत्पादन अनुपात १९.१ प्रतिशत पुगेको छ। कुल राजस्वमा कर राजस्वको अंश ८७.७ प्रतिशत र गैर-कर राजस्वको अंश १२.३ प्रतिशत रहेको छ।

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्च १९.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४९९ अर्ब ९६ करोड पुगेको छ। नगद प्रवाहमा आधारित चालू खर्च १०.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३२८ अर्ब ९८ करोड पुगेको छ। नगद प्रवाहमा आधारित पुँजीगत खर्च अघिल्लो वर्षको तुलनामा २६.६ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ७७ अर्ब ६७ करोड पुगेको छ। पुँजीगत खर्च बजेट अनुमानको ६६.५ प्रतिशत भएको छ। नगद प्रवाहमा आधारित वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतको खर्च अघिल्लो वर्षको १४.१ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा ५७.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ९३ अर्ब ३० करोड पुगेको छ। उक्त रकम बजेट अनुमानको ९१.१ प्रतिशत हुन आउँछ।

बजेट घाटा र सरकारी ऋण

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा नगद प्रवाहमा आधारित बजेट रु. ३८ अर्ब ६२ करोडले घाटामा रहेको छ। कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग बजेट घाटाको अनुपात १.८ प्रतिशत रहेको छ। कुल आन्तरिक ऋण रु. ४२ अर्ब ४२ करोड परिचालन भएको छ। उक्त ऋणको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात २.० प्रतिशत रहेको छ। असार मसान्तमा नेपाल सरकारको कुल तिर्न बाँकी बाह्य ऋण रु. ३४२ अर्ब ९६ करोड रहेको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको निक्षेप परिचालन र कर्जा प्रवाह

समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको निक्षेप २०.१ प्रतिशत (रु. २८२ अर्ब ६ करोड) ले बढेको छ। वाणिज्य बैंक र विकास बैंकहरुको निक्षेप क्रमशः २१.४ प्रतिशत र १५.२ प्रतिशतले बढेको छ भने वित्त कम्पनीहरुको निक्षेप ०.६ प्रतिशतले घटेको छ। कर्जा तथा लगानी १७.५ प्रतिशत (रु. २२९ अर्ब ३० करोड) ले बढेको छ। वाणिज्य बैंक, विकास बैंक र वित्त कम्पनीहरुको कर्जा तथा लगानी क्रमशः १८.८ प्रतिशत, १३.५ प्रतिशत र ०.३

afsL ^ k]hdf

! k}hsf]afb

पुनर्निर्माण र...

संस्थाहरुलाई नेपाल राष्ट्र बैंकबाट १ प्रतिशत ब्याजदरमा विशेष पुनरकर्जा सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिने उल्लेख छ । यी स्थान र काठमाडौँ उपत्यका बाहेकका भूकम्पबाट बढी प्रभावित जिल्लाहरुमा शाखा विस्तार गर्न बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरुले नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट पूर्व स्वीकृति लिनु नपर्ने व्यवस्था समेत मिलाइएको छ ।

मौद्रिक नीतिको प्रमुख उपकरणको रुपमा रहेको खुलाबजार कारोबारलाई थप क्रियाशील एवम् प्रभावकारी तुल्याउन आवश्यकता अनुसार नियमित, आकस्मिक एवम् संरचनात्मक खुलाबजार कारोबार गर्दै लगिने तथा निक्षेप बोलकबोललाई निरन्तरता दिइने उल्लेख छ । अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरुद्वारा नेपाली मुद्रामा जारी हुने ऋणपत्रमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले लगानी गरेमा त्यस्तो ऋणपत्रलाई खुला बजार कारोबार र स्थायी तरलता सुविधा प्राप्त गर्ने प्रयोजनका लागि उपयोग गर्न सक्ने व्यवस्था गरिने छ । साथै, यस्तो ऋणपत्रलाई वैधानिक तरलता अनुपात कायम गर्न गणना गर्ने व्यवस्था मिलाइने उल्लेख छ ।

वित्तीय क्षेत्र सुधार, नियमन तथा सुपरिवेक्षण

वित्तीय क्षेत्रको प्रभावकारी नियमन तथा सुपरिवेक्षणका साथै स्व-नियमन, बजार अनुगमन तथा वित्तीय चेतनामार्फत् समग्र वित्तीय स्थायित्व कायम गर्दै आर्थिक समृद्धिलाई टेवा पुऱ्याउने वित्तीय क्षेत्र नीतिको उद्देश्य रहेको मौद्रिक नीतिमा उल्लेख छ । बैंक तथा वित्तीय संस्था खोल्न इजाजत प्रदान गर्ने विद्यमान नीति सम्बन्धमा अध्ययन गरी आवश्यकतानुसार सो नीतिमा पुनरावलोकन गरिने उल्लेख छ । पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा काम गर्न राष्ट्रिय स्तरको पूर्वाधार बैंक स्थापनाका लागि अनुमति दिने सम्बन्धमा विशेष नीतिगत व्यवस्था गरिने तथा स्वदेशी लगानी वा विदेशीसँगको संयुक्त लगानीमा यस्तो बैंकको स्थापना गर्न सकिने र न्यूनतम चुक्ता पुँजी रु. २० अर्ब हुनुपर्ने व्यवस्था गरिने उल्लेख छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाको पुँजी

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको पुँजीगत आधार सुदृढ गरी दीर्घकालीन विकासका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत परिचालन गर्न न्यूनतम चुक्ता पूँजी वृद्धि गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । जस अनुसार २०७४ असार मसान्तसम्ममा वाणिज्य बैंकहरुले रु. ८ अर्ब, राष्ट्रिय स्तरका विकास बैंकहरुले रु. २ अर्ब ५० करोड, ४ देखि १० जिल्ला कार्यक्षेत्र भएका विकास बैंकहरुले रु. १ अर्ब २० करोड, १ देखि ३ जिल्ला कार्यक्षेत्र भएका विकास बैंकहरुले रु. ५० करोड तथा राष्ट्रिय स्तरका र ४ देखि १० जिल्ला कार्यक्षेत्र भएका वित्त कम्पनीहरुले रु. ८० करोड एवम् १ देखि ३ जिल्ला कार्यक्षेत्र भएका वित्त कम्पनीहरुले रु. ४० करोड चुक्ता पुँजी पुऱ्याउनुपर्ने व्यवस्था गरिने उल्लेख छ ।

विपन्न वर्ग कर्जा परिमार्जन

विपन्न वर्गमा प्रवाह हुने कर्जाको अनुपातलाई ०.५ प्रतिशत विन्दुले वृद्धि गरी वाणिज्य बैंकहरुका लागि कुल कर्जाको ५.० प्रतिशत, विकास बैंकहरुका लागि ४.५ प्रतिशत र वित्त कम्पनीहरुका लागि ४.० प्रतिशत कायम गरिनुका साथै व्यावसायिक कृषिलाई समेत समावेश गर्ने गरी विपन्न वर्गमा जाने कर्जालाई पुनरपरिभाषित गरिने उल्लेख छ ।

लघुवित्त तथा वित्तीय साक्षरता

व्यावसायिक कृषि तथा पशुपालन, साना तथा मझौला व्यवसाय एवम् भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्रमा आयमूलक क्रियाकलापलाई प्रोत्साहित गर्न ऋणीको ऋण तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा मोटर बाटो नभएको खेतीयोग्य जमिनलाई पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले बढीमा रु. १० लाखसम्मको कर्जा प्रवाह गर्दा धितोको रुपमा स्वीकार्न सक्ने व्यवस्था मिलाइने उल्लेख छ ।

नयाँ मौद्रिक नीतिमा लघुवित्त कारोबारमा दोहोरोपना हटाउन लघुवित्त सेवाको पहुँच कम भएका क्षेत्रमा मात्र नयाँ लघुवित्त संस्था स्थापना गर्न तथा शाखा विस्तार गर्न स्वीकृति प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिने, लघुवित्त संस्थाहरुबाट विगत दुई वर्षदेखि विपन्न वर्ग कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका समूह सदस्यलाई सामूहिक जमानीमा प्रदान गरिने कर्जाको अधिकतम सीमा रु. ३ लाख पुऱ्याइने तथा धितो लिई प्रदान गरिने लघुउद्यम कर्जाको अधिकतम सीमा रु. ५ लाखबाट वृद्धि गरी रु. ७ लाख कायम गरिने उल्लेख छ । वित्तीय मध्यस्थताको कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाहरु २०७२ असार मसान्तसम्ममा "घ" वर्गको लघुवित्त संस्थामा परिणत भइसक्नु पर्नेमा भूकम्पपछिको विषम परिस्थितिलाई दृष्टिगत गरी सो अवधि २०७२ पुस मसान्तसम्म थप गर्ने उल्लेख छ । यसका साथै जनसाधारणलाई वित्तीय सेवाको उपयोग गर्नका लागि प्रोत्साहन गर्न, वित्तीय सेवाका ग्राहकहरुको हित संरक्षण गर्न तथा वित्तीय समावेशीकरण बढाउन राष्ट्रिय वित्तीय साक्षरता नीति तर्जुमा गरी लागु गरिने उल्लेख छ ।

विदेशी विनिमय व्यवस्थापन

भारतबाट भित्रिने विप्रेषण कारोबारमा रहेका विद्यमान कठिनाइहरु समाधान गर्दै विप्रेषण भित्र्याउने कार्यलाई सरल र सहज बनाइने तथा सुन-चाँदीको आयात तथा वितरण व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धमा अध्ययन गरी विद्यमान नीतिगत व्यवस्थामा आवश्यक परिमार्जन गरिने उल्लेख छ ।

भारत बाहेक तेस्रो मुलुकहरुबाट ड्राफ्ट-टिटीको माध्यमबाट वस्तु आयात गर्दा एक पटकमा बढीमा अमेरिकी डलर ३५,००० बराबर सम्मको भुक्तानी दिन पाइने व्यवस्था रहेकोमा सो सीमामा वृद्धि गरी अमेरिकी डलर ४०,००० कायम गरिएको छ ।

मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्दै गभर्नर डा. नेपालले प्रमुख आर्थिक परिसूचकहरु सुधारोन्मुख हुँदै गएको अवस्थामा वैशाख १२ को विनाशकारी भूकम्पले अर्थतन्त्रमा पुऱ्याएको क्षतिको कारण समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्ने कार्यमा चुनौती थपिएको उल्लेख गर्दै पुनर्निर्माण लगायतका कार्यमा ठूलो मात्रामा सरकारी खर्च हुने अवस्था रहेको सन्दर्भ समेत उल्लेख गर्नुभयो । उहाँले विषम परिस्थितिमा मूल्य स्थिरताका साथै समग्र आर्थिक स्थायित्व हासिल गरी मौद्रिक विस्तारलाई उपयुक्त सीमामा कायम राख्नु चुनौती रहेको बताउँदै चालू आर्थिक वर्षका लागि तर्जुमा गरिएको यो मौद्रिक नीति मूलतः समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व हासिल गर्ने तथा भूकम्पबाट प्रभावित अर्थतन्त्रको पुनरुत्थानमा सहयोग पुऱ्याउने दिशामा केन्द्रित रहेको जानकारी गराउनु भएको थियो ।

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीतिका प्रमुख विशेषता

१. पृष्ठभूमि

विगत केही वर्षयता र खासगरी विनाशकारी भूकम्प (२०७२ बैशाख १२) पश्चात् नेपालको सार्वजनिक नीति तथा कार्यक्रमहरुप्रति आम नागरिकको चासो बढ्दै गएको छ । लामो समयसम्मको राजनैतिक अस्थिरताका कारण अर्थतन्त्रले गति लिन नसकेको अवस्थामा भूकम्पबाट सिर्जित थप चुनौतीहरुलाई सम्बोधन गर्न सरकार एवम् केन्द्रीय बैंकको भूमिकाका सम्बन्धमा आम नागरिकको ध्यानाकर्षण भएकोले पनि चालू आर्थिक वर्षको बजेट एवम् मौद्रिक नीतिले अन्य वर्षहरुको तुलनामा बढी महत्व पाएका छन् । यसका साथै गभर्नर डा. चिरंजीवि नेपालको कार्यकालको पहिलो मौद्रिक नीति भएकोले समेत यसप्रति सरोकारवालाहरुको चासो बढेको पाइएको छ । यस लेखमा आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिक नीतिको उद्देश्य तथा कार्यदिशा, सञ्चालन उपकरण लगायत वित्तीय, लघुवित्त एवम् विदेशी विनिमयसँग सम्बन्धित प्रमुख नीतिगत व्यवस्थाहरुलाई सङ्क्षिप्त रुपमा उल्लेख गरिएको छ ।

२. उद्देश्य तथा कार्यदिशा

विगतमा जस्तै चालू आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीतिको प्रमुख उद्देश्य पनि समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व (मूल्य, बाह्य क्षेत्र एवम् वित्तीय स्थायित्व) कायम गर्ने नै रहेको छ । यसका साथै भूकम्पबाट प्रभावित अर्थतन्त्रको पुनर्निर्माण एवम् आर्थिक वृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउने र वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि गर्ने विषयलाई पनि मौद्रिक नीतिले उच्च प्राथमिकता दिएको छ । पुनर्निर्माण लक्षित विस्तारकारी बजेट, वैदेशिक सहयोग एवम् निजी क्षेत्रको लगानी विस्तारका कारण अधिक माग सिर्जना हुन गई त्यसबाट समष्टिगत आर्थिक स्थायित्वमा पर्न सक्ने प्रभाव र राष्ट्रिय विपत्तिबाट प्रभावित अर्थतन्त्रको पुररुत्थानका लागि वित्तीय स्रोत परिचालन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई समेत दृष्टिगत गरी मौद्रिक नीतिको कार्यदिशालाई यस मौद्रिक नीतिमा सजग एवम् सन्तुलित तुल्याइएको छ । बैंकिङ क्षेत्रमा अधिक तरलताको मात्रा उच्च रहेको, अल्पकालीन ब्याजदरहरु न्यून स्तरमा रहेको तथा मूल्यवृद्धिको जोखिम समेत कायमै रहेको हालको स्थितिमा मौद्रिक नीति कसिलो हुनुपर्ने आवश्यकता हुँदाहुँदै पनि अर्थतन्त्रको पुनर्निर्माण एवम् लक्षित आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने कार्यलाई सहज तुल्याउन मौद्रिक नीतिले सजग एवम् सन्तुलित कार्यदिशा अवलम्बन गरेको हो ।

३. सञ्चालन उपकरण

चालू आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीतिका सञ्चालन उपकरणहरुमा खासै फेरबदल गरिएको छैन । अर्थतन्त्रमा विद्यमान अधिक तरलताको स्थिति एवम् विस्तारकारी वित्त नीतिको कार्यान्वयनबाट आर्थिक स्थायित्वमा पर्नसक्ने प्रभावलाई विश्लेषण गर्दा अनिवार्य नगद अनुपात बढाउन सकिने अवस्था रहे तापनि वित्तीय मध्यस्थताको लागत बढ्न गई लगानी विस्तार एवम् पुनर्निर्माण कार्य निरुत्साहित नहोस् भन्ने अभिप्रायले अनिवार्य नगद अनुपातलाई यथावत कायम गरिएको देखिन्छ । अर्कोतर्फ, नीतिगत दरको रुपमा रहेको बैंकदरलाई भने १ प्रतिशत विन्दुले घटाई ७ प्रतिशत कायम गरिएको छ । यस व्यवस्थाबाट आगामी दिनमा ब्याजदर स्थायित्व कायम गर्नेतर्फ मौद्रिक नीति उन्मुख रहेको कुरालाई सङ्केत गर्नुका साथै भूकम्पपछिको विषम परिस्थितिमा वित्तीय स्रोत व्यवस्थापन कार्यलाई समेत सघाउ पुग्ने देखिन्छ ।

मौद्रिक नीतिले वैधानिक तरलता अनुपातका साथै साधारण एवम् विषेश पुनरकर्जा दरहरुलाई यथावत राखी विशेष पुनरकर्जा सुविधाको दायरालाई थप फराकिलो बनाएको छ । त्यसैगरी, नियमित, आकस्मिक र संरचनात्मक खुलाबजार कारोबारलाई क्रियाशील बनाई तरलता व्यवस्थापनको कार्यलाई थप प्रभावकारी तुल्याउने तथा अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरुले नेपाली मुद्रामा जारी गर्ने ऋणपत्रलाई समेत खुलाबजार कारोबार एवम् स्थायी तरलता सुविधा प्राप्त गर्ने प्रयोजनको लागि उपयोग गर्न पाइने नयाँ व्यवस्था मौद्रिक नीतिमा उल्लेख गरिएको छ ।

४. आर्थिक तथा मौद्रिक लक्ष्य

8f=l8Nn/fd kf}8]n

मौद्रिक नीतिको उद्देश्य एवम् कार्यदिशा अनुरुप आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति दरलाई ८.५ प्रतिशतभित्र राखी कम्तीमा ८ महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न पर्याप्त हुने विदेशी विनिमय सञ्चिति कायम गर्ने र ६ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सघाउ पुऱ्याउन आवश्यक मौद्रिक व्यवस्थापन गर्ने लक्ष्य लिइएको छ । यस अनुरुप विस्तृत मुद्राप्रदायको वृद्धिदरलाई १८ प्रतिशतमा सीमित राख्ने तथा निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाह हुने कर्जाको वृद्धिदर २० प्रतिशत पुऱ्याउने लक्ष्य लिइएको छ ।

५. वित्तीय क्षेत्र एवम् विदेशी विनिमय व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरु

चालू आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीतिले सरकारी ब्याज अनुदानमा प्रवाहित कृषि कर्जाको पहुँच विस्तार गर्ने, बासेल-३ को क्रमिक कार्यान्वयन गर्दै लैजाने, पूर्व सचेतना प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाउने, पुँजी खाता परिवर्त्यता सम्बन्धी कार्यहरु अघि बढाउने, वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि गर्ने लगायतका पूर्ववत् व्यवस्थाहरुलाई निरन्तरता दिइएको छ । यसका साथै वित्तीय सुदृढीकरणको माध्यमबाट वित्तीय क्षेत्रलाई स्वस्थ एवम् प्रतिस्पर्धी बनाउन, मुलुकको भावी वित्तीय संरचनाको आधारस्तम्भ निर्माण गर्न तथा दीर्घकालीन आर्थिक विकासमा योगदान पुऱ्याउन क, ख र ग वर्गका वित्तीय संस्थाहरुको चुक्ता पुँजी आगामी २ वर्षभित्रमा ४ गुणाले बढाउनु पर्ने महत्वपूर्ण नीतिगत व्यवस्था गरेको छ । त्यसैगरी, मौद्रिक नीतिले पूर्वाधार बैंक स्थापनाका लागि रु. २० अर्बको चुक्ता पुँजी कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था गर्नुका साथै बैंक खोल्ने इजाजत नीतिमा समेत पुनरावलोकन गर्ने जनाएको छ । मौद्रिक नीतिमा उल्लिखित अन्य व्यवस्थाहरुमा उत्पादनशील क्षेत्रको परिभाषालाई

afFsL ^ k]hdf

% k]hsf]afBL

आर्थिक वर्ष २०७२/७३...

फराकिलो पार्ने, वित्तीय पहुँचको नक्साङ्कनका आधारमा शाखा विस्तार नीति तर्जुमा गर्ने, कर्जा प्रदान गर्ने प्रक्रियालाई सरलीकृत गर्ने, वित्तीय संस्थाहरुलाई संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वको लागि निश्चित रकम छुट्याउन लगाउने, निक्षेप सुरक्षण सीमा वृद्धि गर्ने, प्राकृतिक प्रकोप लगायतका सम्भावित घटनाहरुले वित्तीय क्षेत्रमा पार्नसक्ने असरलाई दृष्टिगत गरी आकस्मिक व्यवस्थापन योजना तयार गर्न लगाउने, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट विपन्न वर्गमा प्रवाह हुने कर्जाको सीमा ०.५ प्रतिशत विन्दुले वृद्धि गर्ने लगायतका व्यवस्थाहरु प्रमुख रहेका छन्। त्यसैगरी, मौद्रिक नीतिले लघुवित्त संस्थाहरुको चुक्ता पुँजी वृद्धि गर्ने, यस्ता संस्थाहरुमा समेत निश्चित ब्याजदर अन्तर कायम गर्ने, व्यक्तिगत तथा लघुउद्यम कर्जाको सीमा वृद्धि गर्ने जस्ता व्यवस्थाहरु गरेको छ। विदेशी विनिमय अन्तर्गत भारतबाट भित्रिने विप्रेषण कारोबारलाई सहज बनाउने, लगानी विविधीकरण गर्ने, तेस्रो मुलुकबाट हुने आयात भुक्तानीलाई थप सहज बनाउने, सुनचाँदीको आयात एवम् वितरण व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउने जस्ता विषयहरु प्रमुख रहेका छन्।

६. सारांश

यस मौद्रिक नीतिले तीन प्रमुख विषयहरु पहिलो, पुनर्निर्माण लक्षित विस्तारकारी बजेट, निजी क्षेत्रको लगानी एवम् वैदेशिक सहायता परिचालनबाट अर्थतन्त्रको समग्र मागमा पर्ने चापका कारण सिर्जना हुनसक्ने प्रतिकूल प्रभावलाई सम्बोधन गरी समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व हासिल गर्ने। दोस्रो, वित्तीय क्षेत्रको सुदृढीकरण गरी यसलाई सबल एवम् प्रतिस्पर्धी बनाउने। तेस्रो, भूकम्पबाट प्रभावित अर्थतन्त्रको पुनर्निर्माण एवम् लक्षित आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्न सहयोग पुऱ्याउने लक्ष्य लिएको छ। यीमध्ये पहिलो विषयलाई सम्बोधन गर्न मौद्रिक नीति अलि कसिलो हुनुपर्ने भए तापनि त्यसबाट पुनर्निर्माण एवम् लक्षित आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने कार्य प्रभावित हुनसक्ने देखिएकोले मौद्रिक नीतिको कार्यदिशालाई सजग एवम् सन्तुलित तुल्याइएको हो। अर्कोतर्फ, वित्तीय सुदृढीकरण मार्फत् दीर्घकालीन वित्तीय स्थायित्व हासिल गर्न, मुलुकले अवलम्बन गर्ने भावी वित्तीय संरचनाको आधारस्तम्भ निर्माण गर्न तथा आर्थिक गतिविधिमा आएको विस्तारसँगै वित्तीय क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि गर्न चालू आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीतिले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको चुक्ता पुँजी वृद्धि गर्ने महत्वपूर्ण नीतिगत व्यवस्था गरेको छ। स्वस्थ प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट कुशलता अभिवृद्धि गर्ने खुला अर्थनीतिको मर्म अनुरुप नयाँ बैंकहरुको प्रवेश सम्बन्धी विद्यमान नीतिगत व्यवस्थालाई समेत खुकुलो पार्ने संकेत दिँदै मौद्रिक नीतिले वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि गर्ने, उच्च गरिबी रहेका एवम् भूकम्पबाट प्रभावित जिल्लाहरुमा आर्थिक गतिविधि विस्तार गर्न विशेष पुनरकर्जा सुविधा उपलब्ध गराउने, कर्जा लगानी प्रक्रियालाई थप सहज बनाउने, वित्तीय क्षेत्रलाई संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वतर्फ अभिमुख गराउने, लघुवित्त संस्थाहरुको सेवा प्रवाहलाई ग्राहक-मैत्री एवम् प्रतिफलमुखी बनाउने तथा विदेशी विनिमय कारोबारलाई थप सहज बनाउँदै लैजाने जस्ता विषयहरुलाई उच्च प्राथमिकता दिएको छ।

k]hsf]afBL

देशको वर्तमान...

प्रतिशतले बढेको छ। आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा वित्तीय प्रगाढता विस्तार भएको छ।

तरलता व्यवस्थापन र स्थायी तरलता सुविधाको उपयोग

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा पटक-पटक गरी निक्षेप बोलकबोलमार्फत् रु. १५५ अर्ब, रिभर्स रिपोमार्फत् (टर्नओभरको आधारमा) रु. ३१५ अर्ब ८० करोड तथा सोझै बिक्री बोल-कबोलमार्फत् रु. ६ अर्बको तरलता प्रशोचन गरिएको छ। नेपाल राष्ट्र बैंकले विदेशी विनिमय बजार (वाणिज्य बैंकहरु) बाट अमेरिकी डलर ४ अर्ब ३ करोड खुद खरिद गरी रु. ३९६ अर्ब ७२ करोड बराबरको खुद तरलता प्रवाह गरेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले रु. १० अर्ब ३१ करोडको स्थायी तरलता सुविधाको उपयोग गरेका छन्।

अन्तर-बैंक कारोबार र ब्याजदर

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा वाणिज्य बैंकहरुले रु. ३७४ अर्ब ७० करोड र अन्य वित्तीय संस्थाहरू (वाणिज्य बैंकहरुबीच बाहेक) ले रु. २२६ अर्ब ९१ करोड बराबरको अन्तर-बैंक कारोबार गरेका छन्। ९१-दिने ट्रेजरी विलको भारित औसत ब्याजदर २०७२ असारमा ०.१७३९ प्रतिशत रहेको छ। त्यसैगरी, वाणिज्य बैंकहरुबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर १.०१ प्रतिशत पुगेको छ। अन्य वित्तीय संस्थाहरुबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर ३.८९ प्रतिशत पुगेको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको उपस्थिति र निष्क्रिय कर्जाको अवस्था

नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजत प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको संख्या २०७२ असार मसान्तमा १९३ मा सीमित भएको छ। यसमध्ये वाणिज्य बैंकहरुको संख्या ३० रहेको छ भने विकास बैंक, वित्त कम्पनी र लघुवित्त विकास बैंकहरुको संख्या क्रमशः ७६, ४८ र ३९ रहेको छ। यी संस्थाहरुको शाखा सञ्जाल विस्तार भई शाखा संख्या २०७२ असार मसान्तमा ३८३८ पुगेको छ। २०७२ असारमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको समग्र निष्क्रिय कर्जाको अनुपात ३.३३ प्रतिशत रहेको छ।

आर्थिक अवस्थाको विश्लेषणमा नयाँ सूचकाङ्कको प्रयोग

नेपाल राष्ट्र बैंकले निर्यात-आयात मूल्य सूचकाङ्क पहिलो पटक देशको वर्तमान आर्थिक स्थिति प्रकाशन मार्फत् सार्वजनिक गर्न सुरु गरेको छ। यी सूचकाङ्क भन्सार विभागबाट प्राप्त व्यापार तथ्याङ्कको आधारमा एकाइ मूल्य विधि प्रयोग गरी तयार गरिएको हो। कुल वैदेशिक व्यापारमा वस्तुहरुको कारोबारको अंशलाई आधार मानेर निर्याततर्फ कुल ७२ वस्तुहरु र आयाततर्फ कुल ११७ वस्तुहरु समावेश गरी एकाइ मूल्य विधि प्रयोग गरी तयार गरिएको हो। यसै गरी मुलुकको वैदेशिक सम्पत्ति तथा दायित्व स्थिति (International Investment Position, IIP) पनि सार्वजनिक प्रकाशन गर्न सुरु गरेको छ। IIP ले कुनै निश्चित समय (Point of time)मा देशको वैदेशिक वित्तीय सम्पत्ति र दायित्वको कुल अवस्थालाई देखाउँछ। IIP मा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी, पोर्टफोलियो लगानी, वित्तीय उपकरणहरु, अन्य लगानी र विदेशी विनिमय सञ्चिति समावेश गरिन्छ।

गभर्नर डा. नेपालद्वारा विराटनगर कार्यालयको अवलोकन भ्रमण

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले साउन १४ गते नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर कार्यालयको अवलोकन भ्रमण गर्नुभयो। उक्त अवसरमा आयोजित कार्यक्रममा संविधानको मस्यौदामा

नेपाल राष्ट्र बैंकको सुझावको प्रसंगमा उहाँले देशमा वित्तीय क्षेत्रको विकास र स्थायित्वका लागि केन्द्रीय बैंकको अधिकार कुण्ठित हुन नहुने बताउनु भयो। संविधानको मस्यौदामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू प्रदेशको सूचीमा रहेको जानकारी दिँदै उहाँले विश्व वित्तीय बजार नै एक आपसमा जोडिएको वर्तमान अवस्थामा देशभित्र एउटै नियमनकारी निकायको नियन्त्रण र सुपरिवेक्षकीय दायरामा बैंक तथा वित्तीय संस्था रहनुपर्ने उल्लेख गर्नु भयो।

सो अवसरमा उहाँले नेपाल राष्ट्र बैंकले आन्तरिक रूपमा भूकम्पबाट ध्वस्त आफ्नो मुख्य भवन लगायतका भौतिक संरचनाको पुनर्निर्माणमा ध्यान दिँदै वित्तीय स्थायित्वका निम्ति बैंक तथा वित्तीय संस्थाको सुदृढीकरण कार्यमा लाग्नु परेको उल्लेख गर्नुभयो। मौद्रिक नीतिका माध्यमबाट देशमा सुदृढ वित्तीय क्षेत्र निर्माणका लागि पुँजी वृद्धि लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय रूपमै प्रचलित अन्य अभ्यासहरु कार्यान्वयनमा ल्याइएको पनि उहाँले बताउनु भयो। सानो पुँजीका बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट आर्थिक वृद्धिलाई टेवा पुऱ्याउने खालका ठुला परियोजनालाई वित्तीय स्रोत जुटाउन नसकिने हुनाले पुँजी वृद्धिको निर्णय लिइएको जानकारी दिनुहुँदै उहाँले सो नीति तोकिएको समय सीमाभित्रै कार्यान्वयन हुने बताउनु भयो। उहाँले ग्रामीण क्षेत्र, साना उद्योग, सहरी विकास लगायतका महत्वपूर्ण विषयहरू मौद्रिक नीतिमा समेटिएकोले यसको कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरू प्रतिबद्ध भई लाग्नु पर्ने बताउनु भयो।

भूकम्पपछि बैंकले प्रदान गरेको सेवा र निर्वाह गरेको भूमिकाको प्रशंसा गर्दै जनताको आत्मविश्वास बढाउन गरिएको यो कार्यमा कर्मचारीहरूको भूमिकाको सराहना गर्नुभयो। एक अर्को प्रसङ्गमा उहाँले कर्मचारीहरूसँग कुनै समस्या वा युनियनसँग कुनै गुनासा भए छलफलबाटै हल गरिने आश्वासन समेत दिनुभयो।

मौद्रिक नीति र अर्थतन्त्रमा पर्ने प्रभाव सम्बन्धमा अन्तरक्रिया

पोखरा कार्यालयको आयोजनामा साउन १५ गते पोखरामा आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मौद्रिकनीति र अर्थतन्त्रमा पर्ने प्रभाव सम्बन्धी एक बृहत् छलफल एवम् अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो। डेपुटी गभर्नर महा प्रसाद अधिकारीको प्रमुख आतिथ्य र पोखरा कार्यालयका निर्देशक नीलम तिम्सिनाको सभापतित्वमा सो कार्यक्रम सञ्चालन भएको थियो।

उक्त कार्यक्रममा मन्तव्य व्यक्त गर्दै डेपुटी गभर्नर महा प्रसाद अधिकारीले चालू आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीतिले मुद्रास्फीतिलाई नियन्त्रण गर्ने, शोधनान्तर बचत हासिल गर्ने, वित्तीय स्थायित्व कायम गर्ने र प्रतिस्पर्धी समावेशी एवम् उत्पादनमुखी वित्तीय विकास मार्फत आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउँदै भूकम्प पश्चातको पुन:निर्माण अभियानलाई सहयोग पुऱ्याउने कुरामा मुख्य जोड दिएको जानकारी गराउँदै मौद्रिक नीतिले अर्थतन्त्रका विभिन्न क्षेत्रमा पार्न सक्ने प्रभावका सम्बन्धमा सहभागीहरुका तर्फबाट उठाइएका जिज्ञासाहरुको सम्बोधन गर्नुभयो। मौद्रिक नीतिले बैंक तथा वित्तीय संस्थाको चुक्ता पुँजी वृद्धि गरेको सन्दर्भमा उठेका गुनासाहरुको सम्बोधन गर्ने क्रममा उहाँले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा संस्थागत सुशासन, वित्तीय अनुशासन कायम गर्न, ठुला ठुला आयोजनाहरुमा लगानी गर्न सक्ने बनाउन, धेरै संख्यामा रहेको बैंक वित्तीय

संस्थाको संख्यालाई उपयुक्त संख्यामा कायम गरी अन्तर्राष्ट्रिय रुपमै प्रतिस्पर्धी बनाउनका लागि चुक्ता पुँजी वृद्धि गरिएको प्रष्ट पार्नुभयो। पुँजी वृद्धिको निर्णयबाट नेपाल राष्ट्र बैंकपछि नहट्ने बताउँदै उहाँले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई ढिला नगरी चुक्ता पुँजी वृद्धि गर्ने तर्फ लाग्न सुझाव दिनुभयो।

निर्देशक नीलम तिम्सिनाले चालू आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीतिका महत्वपूर्ण पक्षहरु समेटेर तयार पार्नु भएको कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै मुलुकको वर्तमान आर्थिक स्थिति, मुद्रास्फीति, शोधानान्तर स्थिति, आर्थिक वृद्धि र मौद्रिक नीतिको आगामी लक्ष्य र कार्यदिशा बारेमा प्रकाश पार्नु भएको थियो। उक्त कार्यक्रममा पोखरा क्षेत्रमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका अध्यक्षहरु, प्रमुख कार्यकारी अधिकृतहरु, प्रबन्धकहरु, पोखरा उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष, पृथ्वीनारायण क्याम्पसका प्राध्यापक तथा उद्योगी व्यवसायीहरुको उपस्थिति रहेको थियो।

कार्यक्रमका सहभागीहरुलाई पोखरा कार्यालयका उप-निर्देशक तिलबहादुर गरुङले स्वागत गर्नुहुँदै कार्यक्रमको उद्देश्य माथि प्रकाश पार्नु भएको थियो। कार्यक्रम सञ्चालन सहायक निर्देशक ऋतुनाथ लम्सालले गर्नु भएको थियो।

गभर्नर डा. नेपालद्वारा सपोर्ट माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि. को कारोबार शुभारम्भ

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले सपोर्ट माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि., हाँसपोसा, सुनसरीको साउन १५ गते वित्तीय कारोबार शुभारम्भ गर्नुभयो । सो अवसरमा उहाँले देशको ग्रामीण विकास र गरिब जनतालाई सेवा पुऱ्याउने लक्ष्यले खोलिएको सो संस्थाबाट न्यून आय भएका जनताको आर्थिक क्रियाकलाप वृद्धिमा सहयोग पुग्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

विनाशकारी भूकम्पका कारण गत आर्थिक वर्षमा आर्थिक वृद्धि लक्ष्य अनुरूप हुन नसके तापनि यस वर्ष पुनर्निर्माण, औद्योगिक क्षेत्रमा सुधार, कृषिको उत्पादनमा वृद्धि भई ६ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि संभव रहेको उहाँले बताउनु भयो । लघुवित्त विकास बैंकको पुँजी मात्र सानो हुन्छ तर जिम्मेवारी तथा उद्देश्य सानो हुँदैन भन्दै कार्यक्षेत्र विस्तार गरी अगाडि बढ्न सुझाव दिनुभयो । गरिब जनतालाई सम्पन्न बनाउन सो संस्थाले योगदान पुऱ्याउन सकोस् भन्ने कामना समेत उहाँले गर्नुभयो ।

चालू आर्थिक वर्ष को मौद्रिक नीतिमा लघुवित्त क्षेत्रको विकास र सुदृढीकरणका लागि ऋणको सीमा वृद्धि, नियमन र सुपरिवेक्षणका लागि छुट्टै सुपरिवेक्षण निकायको स्थापनाका सम्बन्धमा कानुन बनाउने जस्ता नीति ल्याइएको पनि उहाँले बताउनु भयो ।

पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयद्वारा आयोजित कार्यक्रमलाई सम्बोधन

गभर्नर डा. नेपालले पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयबाट धनकुटाको हिलेमा आयोजित MBA Orientation Program का सहभागीहरुलाई सम्बोधन गर्नुभयो । उहाँले उक्त Program मा Key Note Speaker को रूपमा मन्तव्य राख्नु हुँदै नेपालमा उद्यमशील बन्नेभन्दा पनि जागिर खोज्ने प्रवृत्ति रहेकाले उद्यमशीलताको विकास आवश्यक रहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो । विश्वव्यापीकरण र उदारीकरणको युगमा सिर्जनशील एवम् उद्यमशील व्यक्तिहरू नेपालमा मात्र नभई विश्व बजारमा समेत काम गर्न सक्ने विश्वास व्यक्त गर्नुहुँदै उहाँले MBA Program ले Job Seeker नभई Job Creator को उत्पादन गर्नु पर्ने धारणा राख्नुभयो ।

नेपाल वित्तीय संस्था कर्मचारी संघ, नेपाल राष्ट्र बैंकको तेस्रो केन्द्रीय परिषद् उद्घाटन

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले नेपाल वित्तीय संस्था कर्मचारी संघ, नेपाल राष्ट्र बैंकको तेस्रो केन्द्रीय परिषदको साउन २९ गते एक समारोह बीच उद्घाटन गर्नुभयो ।

सो समारोहमा उद्घाटन मन्तव्य राख्दै गभर्नर डा. नेपालले भूकम्पपछिको प्रतिकूल परिस्थितिमा वित्तीय सेवा सुचारु गर्नका लागि बैंकका कर्मचारीहरुबाट देखाइएको अग्रसरताको सराहना गर्नुभयो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकप्रति सर्वसाधारणको विश्वास बढेका कारणले नै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा निक्षेप बढ्दै गएको विश्लेषण गर्दै उहाँले समग्र देशको वित्तीय स्थायित्व र हितलाई ध्यानमा राखेर नै नेपाल राष्ट्र बैंकले नीतिगत निर्णय गर्ने गरेको बताउनु भयो । अर्थतन्त्रको दायरामा भएको वृद्धि, सबल वित्तीय प्रणालीको निर्माण, ठुला आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने लगानी, सार्क क्षेत्रका बैंकहरुको अवस्था आदिलाई हेरेर गहन छलफल पछि बैंक तथा वित्तीय संस्थाको चुक्ता पुँजी बढाउने निर्णय गरिएको भन्दै गभर्नर डा. नेपालले सोका लागि दुई वर्षको अवधि पर्याप्त रहेको उल्लेख गर्नुभयो ।

गभर्नर डा. नेपालले नेपाल राष्ट्र बैंकको व्यवस्थापन र कर्मचारीको बीचमा मालिक र मजदुरको जस्तो विभेद नरहेको विश्लेषण गर्दै कार्यालयको कामको रफ्तार बढाउनका लागि कर्मचारी युनियनको आवश्यकता पर्ने बताउनु भयो । कर्मचारी युनियनहरु एकताबद्ध भएमा र मागहरु एकीकृत भएमा निर्णय प्रक्रियामा लाग्ने समयको पनि बचत हुने धारणा उहाँले राख्नुभयो ।

सोही कार्यक्रममा डेपुटी गभर्नर गोपालप्रसाद काफ्लेले सबै कर्मचारीको सहयोगबाट नै नेपाल राष्ट्र बैंकले लक्ष्य प्राप्त गर्ने बताउनु भयो । उहाँले नेपाल राष्ट्र बैंकको भवन निर्माणका लागि गुरुयोजना बनाइएको जानकारी दिनुभयो । यसै गरी डेपुटी गभर्नर महा प्रसाद अधिकारीले कर्मचारी युनियनहरुलाई व्यवस्थापनको सहयात्रीका रुपमा चित्रण गर्दै युनियनहरुको एकतामा जोड दिनुभयो । उहाँले कर्मचारी र व्यवस्थापनका लागि युनियनको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको उल्लेख गर्नुभयो ।

कार्यक्रमका सभापति तथा नेपाल वित्तीय संस्था कर्मचारी संघ, नेपाल राष्ट्र बैंकका अध्यक्ष पदमराज रेग्मीले विषम परिस्थितिमा पनि कार्यालय भवन निर्माणको कार्य तदारुकताका साथ अगाडि बढेकोमा सन्तोष व्यक्त गर्नुभयो । उहाँले युनियनहरुसँग कर्मचारीका सेवा, सुविधा तथा शर्तहरुका बारेमा सुझाव मागेकोमा उच्च व्यवस्थापनलाई धन्यवाद दिनुभयो ।

कार्यक्रममा नेपाल राष्ट्रिय कर्मचारी संगठन, नेपाल राष्ट्र बैंकका अध्यक्ष रेशम बल्छौंडी, नेपाल वित्तीय संस्था कर्मचारी संघ, नेपाल राष्ट्र बैंकका पूर्व अध्यक्षहरु ऋषिराम आचार्य र सञ्जय मिश्रले पनि मन्तव्य राख्नु भएको थियो । वरिष्ठ उपाध्यक्ष राधाकृष्ण पुडासैनीले स्वागत मन्तव्य राख्नु भएको सो कार्यक्रमको सञ्चालन महासचिव सुरज खत्रीले गर्नु भएको थियो ।

वित्तीय समावेशिताका लागि राष्ट्रिय सम्मेलन- २०७२ सम्पन्न

माननीय अर्थमन्त्री डा. रामशरण महत, राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय उपाध्यक्ष डा. गोविन्दराज पोखरेल र गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले संयुक्त रुपमा वित्तीय समावेशिताका लागि राष्ट्रिय सम्मेलन- २०७२ को साउन २८ गते उद्घाटन गर्नुभयो ।

सो सम्मेलनमा प्रमुख वक्ताका रुपमा आफ्नो मन्तव्य प्रस्तुत गर्दै गभर्नर डा. नेपालले बढी भन्दा बढी जनता वित्तीय सेवामा आबद्ध हुन गएमा समावेशी आर्थिक वृद्धि सम्भव हुने र मुलुकमा उत्पादन र रोजगारी बढ्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । नेपाल राष्ट्र बैंक सुलभ वित्तीय सेवा प्रवाह मार्फत वित्तीय समावेशिता प्रवर्द्धनका लागि प्रतिबद्ध रहेको उल्लेख गर्नुहुँदै उहाँले वित्तीय समावेशिता अभिवृद्धिमा बैंकले लिएका नीतिगत व्यवस्थाका बारेमा प्रकाश पार्नुभयो । बजेटमा व्यक्त प्रत्येक घर परिवारको कम्तीमा एक बैंक खाताको अवधारणा अनुसार सो अभियानलाई सार्थक पार्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सबै संस्थाहरुसँग सहकार्य गर्दै अघि बढ्ने उहाँले स्पष्ट पार्नुभयो ।

सम्मेलनको अपराह्न सत्रको अध्यक्षता डेपुटी गभर्नर महा प्रसाद अधिकारीले गर्नुभयो । मन्तव्यका क्रममा उहाँले Towards Financial Inclusion – Reflecting on the Making Access to Finance Possible (MAP) Demand Side Study Findings And Key Message for the Way Forward विषयक प्रतिवेदनका सम्बन्धमा आफ्ना विचारहरु राख्दै नेपाल राष्ट्र बैंक सबैका लागि वित्तीय सेवाको अवधारणा अनुसार अघि बढेको उल्लेख गर्नुभयो । सबल अर्थतन्त्रको निर्माणमा बैंक समर्पित रहेको जानकारी पनि उहाँले गराउनु भयो ।

सम्मेलनमा राष्ट्र संघीय विशिष्ट संस्थाहरु युएनडीपी तथा युएनसीडीएफद्वारा 'नेपालको वित्तीय समावेशिताको अवस्था : माग पक्षको अध्ययन' को प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिएको थियो । बैंक तथा वित्तीय सेवाहरुमा पहुँचको स्तरको मापन गरी सो तथ्याङ्क नीति निर्माण तथा नियमन गर्ने निकायहरु र बैंक तथा वित्तीय सेवा प्रदायकहरुलाई उपलब्ध गराउँदै नीति निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो ।

सम्मेलनको सुरुआतमा लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका कार्यकारी निर्देशक डा. विनोद आत्रेयले स्वागत मन्तव्य सहित सम्मेलनको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्नुभएको थियो । कार्यक्रममा नेपाल सरकार, बैंक तथा वित्तीय संस्था, अन्तराष्ट्रिय विकास साझेदार संस्था तथा निजी क्षेत्रका सरोकारवाला विशिष्ट व्यक्तित्वहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

डेपुटी गभर्नरहरूको जिम्मेवारी हेरफेर

डेपुटी गभर्नरद्वय गोपालप्रसाद काफ्ले र महा प्रसाद अधिकारीको विभागीय जिम्मेवारी हेरफेर भएको छ ।

डेपुटी गभर्नर काफ्ले अन्तर्गत मौद्रिक तथा विदेशी विनिमय नीति समूहका विभागहरु (विदेशी विनिमय व्यवस्थापन, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन र अनुसन्धान), बैंकिङ व्यवस्थापन समूहका विभागहरु (मुद्रा व्यवस्थापन, भुक्तानी तथा फछ्र्यौट, बैंकिङ कार्यालय र काठमाडौं उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरु) तथा नियमन तथा सुपरिवेक्षण समूहको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागको जिम्मेवारी छ भने डेपुटी गभर्नर अधिकारी अन्तर्गत सहायक सेवा समूहका विभागहरु (संस्थागत योजना, जनशक्ति व्यवस्थावन, सूचना प्रविधि, वित्त व्यवस्थापन र सामान्य सेवा) तथा नियमन तथा सुपरिवेक्षण समूहका बैंक सुपरिवेक्षण, विकास बैंक सुपरिवेक्षण, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग र समस्याग्रस्त संस्था रिजोलुसन महाशाखा परेका छन ।

भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभाग स्थापना

बैंकको कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनका लागि विभागहरुको कुल संख्या नबढ्ने गरी नयाँ विभागको गठन र समायोजन गरिएको छ । यस अनुसार सुरक्षित, स्वस्थ र सक्षम भुक्तानी प्रणालीको विकास गर्नका लागि भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभाग स्थापना गरिएको छ भने बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रलाई महाशाखामा रुपान्तरण गरी जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गत रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

नवस्थापित भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागमा नीति योजना, इजाजत/स्वीकृति, निगरानी तथा विश्लेषण, निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय तथा सहकार्य एवम् आन्तरिक प्रशासन फाँट/एकाइ रहने गरी १८ जनाको दरबन्दी कायम गरिएको छ । बैंकको संगठन तालिकामा यस विभागलाई बैंकिङ व्यवस्थापन समूह अन्तर्गत राखिएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय तालिम/सेमिनारमा सहभागिता

बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक प्रदीपराज पाण्डे Asian Productivities Organization ले Taiwan मा आयोजना गरेको Workshop on Developing and Strengthening Consulting Capacities of NPOS मा भाग लिन साउन २४ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई भदौ १ गते स्वदेश फर्कनु भयो ।

राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागका कार्यकारी निर्देशक डा. मीनबहादुर श्रेष्ठ र बैंक सुपरिवेक्षण विभागका कार्यकारी निर्देशक नारायणप्रसाद पौडेल SEACEN ले Fiji मा आयोजना गरेको 37th SEACEN Directors of Research and Training (DORT) Meeting मा भाग लिन साउन ३२ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभयो । उहाँहरु भदौ १३ गते स्वदेश फर्कने कार्यक्रम छ ।

बैंक सुपरिवेक्षण विभागका निर्देशक महेश्वरलाल श्रेष्ठ र विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभागका निर्देशक रमण नेपाल SEACEN ले Thailand मा आयोजना गरेको SEACEN Conference of Directors of Supervision of Asia Pacific Economics Conference मा भाग लिन साउन १९ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २६ गते स्वदेश फर्कनु भयो । विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभागका सहायक निर्देशक सुरेशकुमार दाहाल पनि सो कार्यक्रममा सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

गभर्नरको कार्यालयका निर्देशक डा. नेफिल मातङ्गि मास्के Reserve Bank of India र State Bank of Pakistan ले Pakistan मा आयोजना गरेको Managing Capital and Ramittance Flows in SAARC Region for Safeguarding Financial Stability विषयक कार्यक्रममा भाग लिन साउन २९ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई भदौ ३ गते स्वदेश फर्कनु भयो । अनुसन्धान विभागका सहायक निर्देशक मित्रप्रसाद तिम्सिना पनि सो कार्यक्रममा सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

सामान्य सेवा विभागका उपनिर्देशक गुरुप्रसाद पौडेल, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका सहायक निर्देशक झपटबहादुर रावल र मुद्रा व्यवस्थापन विभागका सहायक निर्देशक सोनी पौड्याल CICTAB ले India मा आयोजना गरेको Program on Management of Rural Financing Institutions and Co-Operative for Rural Development मा भाग लिन असार २६ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई साउन ३ गते स्वदेश फर्कनु भयो ।

सामान्य सेवा विभागका उपनिर्देशक बैकुण्ठप्रसाद सिग्देल, वित्त व्यवस्थापन विभागका उपनिर्देशक विनोदमान श्रेष्ठ, सिद्धार्थनगर कार्यालयका सहायक निर्देशक भक्तिराम ज्ञवाली र पोखरा कार्यालयका सहायक निर्देशक ईश्वरप्रसाद सुवेदी Asian Development Bank(ADB) ले China मा आयोजना गरेको Regional Seminar मा भाग लिन साउन २ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई १२ गते स्वदेश फर्कनु भयो ।

अनुसन्धान विभागका उपनिर्देशक दुर्गेशगोपाल श्रेष्ठ Study Center Gerzensee ले Switzerland मा आयोजना गरेको Advanced Topics in Monetary Policy विषयक कार्यक्रममा भाग लिन साउन ३० गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभयो । उहाँ भदौ १५ गते स्वदेश फर्कने कार्यक्रम छ ।

लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका उपनिर्देशक बृहस्पति अधिकारी, पोखरा कार्यालयका उपनिर्देशक दुर्गाबहादुर शाह, वित्त व्यवस्थापन विभागका सहायक निर्देशक कमलप्रकाश कालाथोकी र धनगढी कार्यालयका प्रधान सहायक कमान चन्द CICTAB ले India मा आयोजना गरेको Program on Database Management for Cooperatives and Rural Financing Institutions मा भाग लिन साउन २३ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई भदौ १ गते स्वदेश फर्कनु भयो ।

लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका सहायक निर्देशक वीरबहादुर के. सी. Alliance for Financial Inclusion ले Malaysia मा आयोजना गरेको Access to Financial Services for Micro, Small and Medium Enterprises Program मा भाग लिन साउन १५ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २५ गते स्वदेश फर्कनु भयो ।

बैंकिङ कार्यालयका सहायक निर्देशकहरु सुनिल ढकाल र विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागका सहायक निर्देशक काजीराम थापा Euroclear Bank ले Singapore मा आयोजना गरेको Euroclear Workshop मा भाग लिन साउन १५ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २२ गते स्वदेश फर्कनु भयो ।

वित्त व्यवस्थापन विभागका सहायक निर्देशकहरु शिवभक्त पोखरेल र शिवलाल श्रेष्ठ तथा बैंकिङ कार्यालयका सहायक निर्देशक मधुसुदनपैसाद थपलिया Central Bank of Sri Lanka ले Sri Lanka मा आयोजना गरेको Forecasting, Budgeting and Financial Management विषयक कार्यक्रममा भाग लिन साउन १९ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २५ गते स्वदेश फर्कनु भयो ।

अवकाश/राजीनामा

निर्देशकहरु दीपकबहादुर थापा, विजया बस्नेत क्षेत्री र सुधा कोइरालाले ५८ वर्ष उमेरका आधारमा बैंक सेवाबाट अवकाश पाउनु भएको छ । उपनिर्देशकहरु सविता बस्नेत, कुमारप्रसाद पोखरेल र शकुन्तला सुवेदी ३० वर्ष सेवा अवधिका आधारमा बैंक सेवाबाट अवकाश हुनुभएको छ । सहायक निर्देशकहरु सच्चिदानन्द त्रिपाठी र देवीजीप्रसाद महत ५८ वर्ष उमेरका आधारमा बैंक सेवाबाट अवकाश हुनुभएको छ । मुख्य माउल्डर हेमराज शाक्य ३० वर्ष सेवा अवधिका आधारमा र वरिष्ठ कुक कम केयरटेकर कृष्णदेवी चित्रकार ५८ वर्ष उमेरका आधारमा बैंक सेवाबाट अवकाश हुनुभएको छ ।

उपनिर्देशक फणिन्द्रबहादुर क्षेत्रीले दिनु भएको राजीनामा २०७२ साउन १२ गतेदेखि लागु हुनेगरी र सहायक निर्देशक पुष्पलता पौडेलले दिनु भएको राजीनामा २०७२ जेठ ३० गतेदेखि लागु हुनेगरी स्वीकृत भएको छ ।

उपनिर्देशक थानेश्वर आचार्यलाई २०७२ वैशाख २० गतेदेखि लागु हुने गरी अवकाश दिइएको छ ।

तलब मिलान

तलब, भत्ता तथा अन्य सुविधाहरु निकटतम माथिल्लो पदले पाउने तलबमानमा मिलान गरी सो पदको वार्षिक टाइम स्केल अनुसार वृद्धि हुँदै जाने हुने गरी नेपालगञ्ज कार्यालयका वरिष्ठ संचार चालक (सहायक प्रथम) अरुणमान श्रेष्ठ र सामान्य सेवा विभागका नायब संचार चालक (सहायक तृतीय) पार्वती श्रेष्ठको तलब मिलान भएको छ ।

सरुवा

उपनिर्देशकहरु वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभागका बलराम पौडेलको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागमा, विराटनगर कार्यालयका सुष्मा रेग्मी (रिजाल) को बैंकिङ कार्यालयमा, समस्याग्रस्त संस्था रिजोलुसन महाशाखा राजेन्द्र भट्टराईको जनशक्ति व्यवस्थापन विभाग (कामकाज) मा, सिद्धार्थनगर कार्यालयका दयाराम शर्मा पंगेनीको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागमा र मुद्रा व्यवस्थापन विभागका गोविन्दप्रसाद गौतमको बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रमा सरुवा भएको छ ।

यसैगरी उपनिर्देशकहरु मुद्रा व्यवस्थापन विभागका रामप्रसाद फुँयालको समस्याग्रस्त संस्था रिजोलुसन महाशाखामा, अनुसन्धान विभागका तुलसीप्रसाद घिमिरेको विराटनगर कार्यालयमा, मुद्रा व्यवस्थापन विभागका माधवप्रसाद घिमिरे र सिद्धार्थनगर कार्यालयका सिर्जना गौतमको बैंकिङ कार्यालयमा तथा बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रका वीरकाजी शाक्यको मुद्रा व्यवस्थापन विभागमा सरुवा भएको छ ।

यसका साथै उपनिर्देशकहरु अनुसन्धान विभागका सत्येन्द्र तिमिल्सिनाको भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागमा, बैंकिङ कार्यालयका प्रेमबहादुर चन्दको मुद्रा व्यवस्थापन विभागमा, वीरगञ्ज कार्यालयका कृष्णप्रसाद शर्माको भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागमा र बैंक सुपरिवेक्षण विभागका ऋषिराम बरालको सिद्धार्थनगर कार्यालयमा सरुवा भएको छ ।

सहायक निर्देशकहरु विष्णुप्रसाद खनाल (बैंकिङ कार्यालय) को मुद्रा व्यवस्थापन विभागमा, शशिधर अर्याल (लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग) को मुद्रा व्यवस्थापन विभागमा, जुद्धमान श्रेष्ठ (अनुसन्धान विभाग) को लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा, बाबुराम सुवेदी (मुद्रा व्यवस्थापन विभाग) को वित्त व्यवस्थापन विभागमा र प्रेमलाल ज्ञवाली (वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग) को जनशक्ति व्यवस्थापन विभागमा सरुवा भएको छ ।

सहायक निर्देशकहरु श्यामसुन्दर चौधरी (वीरगञ्ज कार्यालय) को भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागमा, कृष्णप्रसाद घिमिरे (बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्र) को जनशक्ति व्यवस्थापन विभागमा, तेजबहादुर खाँड (अनुसन्धान विभाग) को गभर्नरको कार्यालयमा, पुष्पराज आचार्य (लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग) को आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागमा र सञ्जीवकुमार झा (वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग) को विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागमा सरुवा भएको छ ।

सहायक निर्देशकहरु शान्ता भट्टराई (सिद्धार्थनगर कार्यालय) को बैंकिङ कार्यालयमा, साधुराम तिमिल्सिना (बैंकिङ कार्यालय) को आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागमा, गोविन्दप्रसाद भण्डारी (बैंकिङ कार्यालय) को बैंक सुपरिवेक्षण विभागमा, शिवनाथ योगी (वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग) को बैंक सुपरिवेक्षण विभागमा र डम्बर सुवेदी (बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग) को भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागमा सरुवा भएको छ ।

सहायक निर्देशकहरु प्रकाशकुमार धिताल (वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग) को लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा, दलबहादुर थापा (सिद्धार्थनगर कार्यालय) को पोखरा कार्यालयमा, सार्थक कार्की (विराटनगर कार्यालय) को गभर्नरको कार्यालयमा, शिव रेग्मी (सिद्धार्थनगर कार्यालय) को भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागमा र सहायक निर्देशक (क.) सुन्दर मानन्धर (बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्र) को जनशक्ति व्यवस्थापन विभागमा सरुवा भएको छ ।

यसैगरी वीरगञ्ज कार्यालयका प्रधान सहायक युवराज दाहालको बैंकिङ कार्यालयमा, सिद्धार्थनगर कार्यालयका प्रधान सहायक उमा पहराईको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागमा, वीरगञ्ज कार्यालयका सहायक रविचन्द्र पौडेलको जनशक्ति व्यवस्थापन विभागमा, विराटनगर कार्यालयका सहायक राजप्रकाश आचार्यको बैंकिङ कार्यालयमा र धनगढी कार्यालयका सहायक महेशदत्त भट्टको मुद्रा व्यवस्थापन विभागमा सरुवा भएको छ । बैंकिङ कार्यालयका उपप्रधान चालक निरञ्जनकुमार गौतमको धनगढी कार्यालय र बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रका उपप्रधान चालक वसन्त विष्टको सामान्य सेवा विभागमा सरुवा भएको छ ।

बढुवा/पदस्थापन

विभिन्न विभाग/कार्यालयमा कार्यरत प्रशासन सेवातर्फका सहायकहरु आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाका माध्यमबाट सोही सेवातर्फको प्रधान सहायक पदमा बढुवा हुनु भएको छ । यसरी बढुवा हुनेमा जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका उत्तम गुणी, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका अमितकुमार तिमल्सिना, पोखरा कार्यालयका विजया गौतम र विराटनगर कार्यालयका सविन ओली हुनुहुन्छ । उहाँहरुको कार्यरत रहेकै विभाग/कार्यालयमा पदस्थापन भएको छ ।

यसैगरी प्रशासन सेवातर्फकै सहायक द्वितीय पदसंख्या ६ आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाका माध्यमबाट पूर्ति गर्ने सन्दर्भमा लिइएको लिखित तथा अन्तर्वार्ता परीक्षामा गभर्नरको कार्यालयका नवीना ताम्राकार, सामान्य सेवा विभागका ईश्वर गिरी, मुद्रा व्यवस्थापन विभागका कृष्णकुमार तामाङ तथा बैंकिङ कार्यालयका लक्ष्मीमाया महर्जन, लक्ष्मीबहादुर रजक र रविन्द्र थापा सफल भई बढुवा हुनु भएको छ । उहाँहरुको कार्यरत रहेकै विभाग/कार्यालयमा पदस्थापन भएको छ ।

प्राविधिक सेवा तर्फको सहायक स्तरमा विभिन्न विभाग/कार्यालयमा कार्यरत १० जना कर्मचारीहरुको नेपाल राष्ट्र बैंक कर्मचारी सेवा विनियमावली, २०६८ को विनियम ६९ अनुसार बढुवा भएको छ । सामान्य सेवा विभागका शर्मिला कँडेलको वरिष्ठ मर्मत संभार सहायक पदमा तथा सामान्य सेवा विभागका अच्युतप्रसाद अधिकारीको संचार चालकमा र धनगढी कार्यालयका लक्ष्मीप्रसाद शर्माको वरिष्ठ प्लम्बरमा बढुवा भएको छ । उहाँहरुको कार्यरत रहेकै विभाग/कार्यालयमा पदस्थापन भएको छ ।

यसैगरी वरिष्ठ चालकहरु सामान्य सेवा विभागका शेरबहादुर मगर, वासुदेव सापकोटा र केशव तामाङ, बैंकिङ कार्यालयका रत्नलाल महर्जन, मुद्रा व्यवस्थापन विभागका रामकाजी महर्जन तथा पोखरा कार्यालयका ऋषिराम बराल र मोहन गिरी उपप्रधान चालक पदमा बढुवा हुनु भएको छ । उहाँहरुको कार्यरत रहेकै विभाग/कार्यालयमा पदस्थापन भएको छ ।

बढुवा हुनुहुने सबैलाई **समाचार**को हार्दिक बधाई !

प्रवक्तामा कार्यकारी निर्देशक पंगेनी

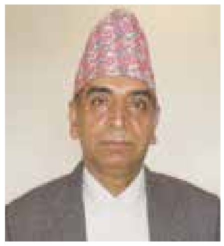

गभर्नरको कार्यालयका कार्यकारी निर्देशक (अधिकृत विशिष्ट श्रेणी) त्रिलोचन पंगेनी साउन १८ गतेदेखि नेपाल राष्ट्र बैंकको प्रवक्ता तोकिनु भएको छ।

उहाँले त्रिभुवन विश्वविद्यालय तथा न्यू मेक्सिको स्टेट युनिभर्सिटी (यु.एस.ए.) बाट अर्थशास्त्रमा स्नातकोत्तर गर्नु भएको छ। उहाँ नेपाल राष्ट्र बैंकमा २०४४ साल फागुनदेखि कार्यरत हुनुहुन्छ। उहाँको सम्पर्क ठेगाना यस प्रकार रहेको छ :-

कार्यालय: ४४१९८०४, ५ र ७ (एक्सटेन्सन ३२०)

मोबाइल: ९८५११००२६८

निवास: ४१०८०६९

इमेल: tpangeni@nrb.org.np

कार्यकारी निर्देशकहरुको सरुवा

बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका कार्यकारी निर्देशक मनमोहनकुमार श्रेष्ठको आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागमा, बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक प्रदीपराज पाण्डेको वित्त व्यवस्थापन विभागमा, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागका कार्यकारी निर्देशक त्रिलोचन पंगेनीको गभर्नरको कार्यालयमा र अनुसन्धान विभागका कार्यकारी निर्देशक डा. मीनबहादुर श्रेष्ठको राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागमा सरुवा भएको छ।

यसैगरी संस्थागत योजना विभागका कार्यकारी निर्देशक महेश भट्टराईको भुक्तानी तथा फछ्र्यौट विभागमा, बैंकिङ कार्यालयका कार्यकारी निर्देशक शिबराज श्रेष्ठको जनशक्ति व्यवस्थापन विभागमा र जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका कार्यकारी निर्देशक नारायणप्रसाद पौडेलको बैंक सुपरिवेक्षण विभागमा सरुवा भएको छ भने राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागका कार्यकारी निर्देशक नरबहादुर थापाको अनुसन्धान विभागमा सरुवा भएको छ।

विशिष्ट श्रेणीमा बढुवा तथा पदस्थापन

निर्देशक पदमा कार्यरत प्रथम श्रेणीका अधिकृतहरु मध्ये ६ जना अधिकृतहरु कार्यकारी निर्देशक (अधिकृत विशिष्ट श्रेणी) पदमा बढुवा हुनु भएको छ। यसरी बढुवा हुनु हुनेहरुमा भिष्मराज ढुंगाना, चिन्तामणि शिवाकोटी, लक्ष्मीप्रपन्न निरौला, डा. शंकरप्रसाद आचार्य, राजनविक्रम शाह र शिवनाथ पाण्डे हुनुहुन्छ।

यसरी बढुवा हुनु भएका कार्यकारी निर्देशकहरुमा ढुंगानाको विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभागमा, शिवाकोटीको मुद्रा व्यवस्थापन विभागमा, निरौलाको सामान्य सेवा विभागमा, आचार्यको संस्थागत योजना विभागमा, शाहको बैंकिङ कार्यालयमा र पाण्डेको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागमा पदस्थापन भएको छ।

बढुवा हुनुहुने कार्यकारी निर्देशकहरुमा **समाचार** हार्दिक बधाई ज्ञापन गर्दछ।

निर्देशकहरुको सरुवा

संस्थागत योजना विभागका निर्देशक डा. भुवनेश पन्तको लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका निर्देशक डा. वामदेव सिग्देलको मुद्रा व्यवस्थापन विभागमा र मुद्रा व्यवस्थापन विभागका निर्देशक वसन्त शाक्यको संस्थागत योजना विभागमा सरुवा भएको छ।

p4/0f **आर्थिक दैनिक** १० साउन २०७२

समपादकीय

मौद्रिक नीति कार्यान्वयनको सवाल

मौद्रिक नीति २०७२/०७३ को कार्यान्वयनमा बैंक तथा फाइनान्स कम्पनीहरू सहयोगी बन्नुपर्छ। राष्ट्र बैंकले वित्तीय स्थायित्व र भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणलाई जोड दिँदै चालू आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीति सार्वजनिक गरिसकेको छ। मौद्रिक नीतिले बैंक तथा फाइनान्स कम्पनीहरूले विद्यमान चुक्ता पुँजी चार गुणाले वृद्धि गर्ने, स्वदेशी तथा विदेशी लगानीमा न्यूनतम चुक्ता पुँजी ८० अर्ब रुपैयाँको पूर्वाधार विकास बैंक खोल्ने, मुद्रास्फीतिलाई आव २०७२/०७३ मा आठ दशमलव पाँच प्रतिशतमा सीमित राख्ने, निजी क्षेत्रतर्फको कर्जा २० प्रतिशतले वृद्धि गर्ने, विपन्न वर्गतर्फको कर्जा वृद्धि गरी पाँच प्रतिशतसम्म पुऱ्याउने, सामूहिक जमानीमा प्रदान गरिने लघुवित्त कर्जाको सीमा तीन लाख कायम गर्ने, भारतबाहेकका तेस्रो मुलुकबाट वस्तु आयातको सीमा परिवर्तन गरी ४० हजार डलर कायम गर्ने, बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई अनुमति दिने नीतिमा आवश्यकरूपमा परिमार्जन गर्ने उद्देश्यसहितको मौद्रिक नीति सार्वजनिक गरेको छ।

भूकम्पपीडितहरूलाई दिने दुई प्रतिशत ब्याजको सहुलियत कर्जालाई कडारूपमा लागू गर्ने समेतको उद्देश्य मौद्रिक नीतिमा रहेको छ। नीतिअनुसार २०७४ असार मसान्तसम्म चुक्ता पुँजी वृद्धि गरी वाणिज्य बैंकहरूले आठ अर्ब, राष्ट्रियस्तरका विकास बैंकहरूले दुई अर्ब ५६ करोड, चारदेखि १० जिल्ला कार्यक्षेत्र भएका विकास बैंकहरूले एक अर्ब २० करोड, एकदेखि तीन जिल्ला कार्यक्षेत्र भएका विकास बैंकहरूले ४० करोड तथा राष्ट्रियस्तरका र चारदेखि १० जिल्ला कार्यक्षेत्र भएका फाइनान्स कम्पनीहरूले ८० करोड एवं एकदेखि तीन जिल्ला कार्य क्षेत्र भएका फाइनान्स कम्पनीहरूले ४० करोड पुऱ्याउनुपर्नेछ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई एकआपसमा गाभ्ने, गाभिने र प्राप्ति गर्ने थप प्रोत्साहन गर्ने लक्ष्यसमेत मौद्रिक नीतिमा रहेको छ। तुलनात्मक रूपमा बढी गरिबी भएका तराईका जिल्लाका दक्षिणी सीमावर्ती एक सय १४ वटा गाउँ विकास समिति र चारवटा नगरपालिकाहरू, उच्च गरिबीमा रहेका तोकिएका दश जिल्लाहरू तथा काठमाडौं उपत्यका बाहेकका भूकम्पबाट बढी प्रभावित जिल्लाहरूमा शाखा विस्तार गर्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले यस बैंकको पूर्वस्वीकृति लिनु नपर्ने व्यवस्थासमेत राष्ट्र बैंकले गरेको छ।

राष्ट्र बैंकले गर्ने यी सबै कार्य भनेको वित्तीय स्थायित्व र वित्तीय सबलीकरणको लागि हो। पुँजी वृद्धि गर्नु भनेको बैंक तथा वित्तीय संस्था आफैं सबल हुन हो। मौद्रिक नीतिको मूलभूत उद्देश्य पनि यही नै हो। अर्कोतर्फ बैंक तथा वित्तीय संस्थाको उद्देश्य पनि यही हो। वास्तवमा उद्देश्य एउटै छ भने फरक आस्था किन राख्ने ? पुँजी वृद्धि गर्नु बैंकहरू स्वयंको लागि पनि निकै नै फाइदाजनक रहेको छ।

प्रकाशक

नेपाल राष्ट्र बैंक गभर्नरको कार्यालय, जनसम्पर्क महाशाखा

बालुवाटार, काठमाण्डौं, फोन : ४४१९८०४, Ext.: ३६२

ईमेल : samachar@nrb.org.np, वेवसाईट : www.nrb.org.np

सम्पादक

केदारप्रसाद आचार्य

सम्पादन सहयोगी

सुरेश पन्त

सिर्जना श्रेष्ठ

नवीना ताम्राकार

मुद्रण : अक्सफोर्ड इन्टरनेशनल पब्लिकेशन, अनामनगर, काठमाडौँ, *फोन नं.* ०१-४७७०६१३, ४७७०२५३